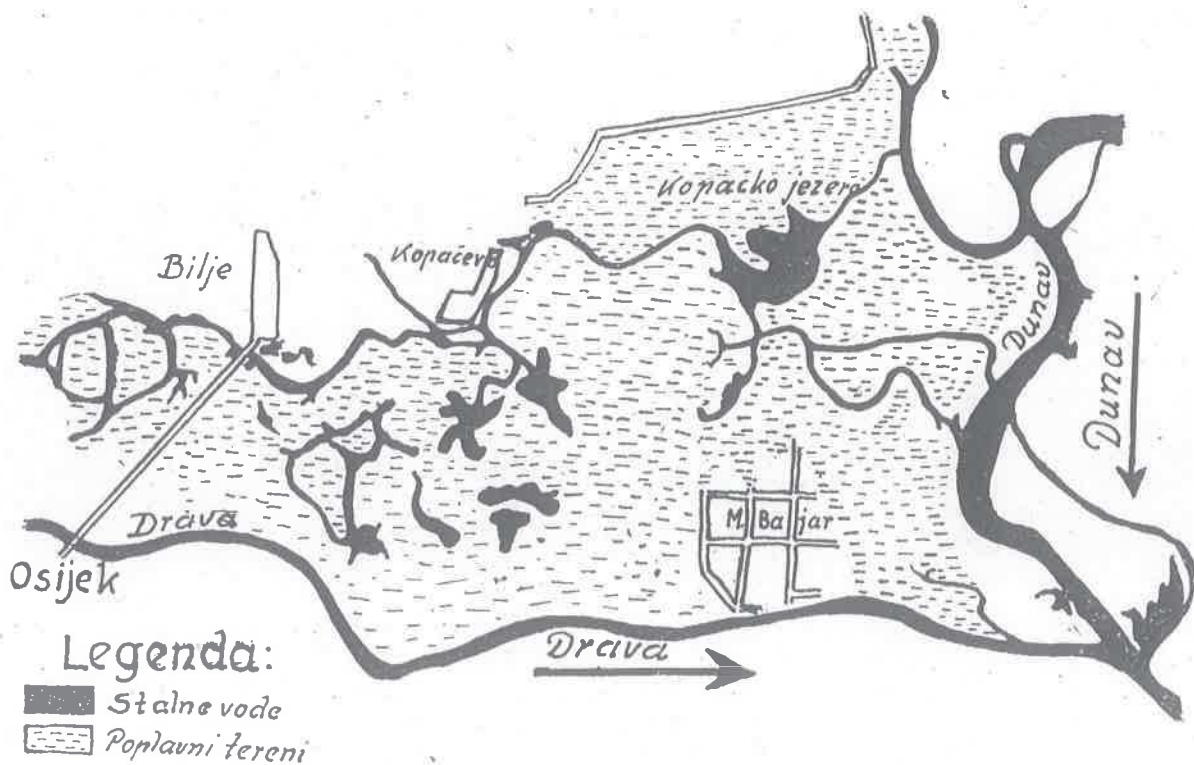

Značaj ribolovnog područja »BELJA« i rezultati rada preduzeća »DUNAV«

Govorimo li o važnosti pojedinih ribolovnih područja, pomenut ćemo sa ponosom velika jezera na jugu naše države u NR Makedoniji i Crnoj Gori, a uporedo s tim odmah ćemo istaknuti naše velike rijeke sa mrežom njihovih pritoka, sa njihovim starim rukavima, ritovima, mlakama, te čitavim poplavnim područjem. U sklopu te razgranate mreže ribolovnih voda, može se reći, da na čelu stoji ribolovno područje »Belja«, koje

iskorištava preduzeće »Dunav« u Apatinu. Svoj dominantni položaj u ribarstvu otvorenih voda ono temelji na elementima, koji daju višestruki značaj ovom poduzeću.

Da razmotrimo malo поближе u čemu se sastoji višestruki značaj toga ribolovnog područja, a time i preduzeća »Dunav« koji ga iskorištava, te kakova je njegova uloga u ribarskoj privredi.

Skica jednog dijela ribolovnog područja »Belja«

I.

ZNAČAJ RIBOLOVNOG PODRUČJA »BELJA«

Ribolovno područje »Belja« proteže se uzduž najsjevernijeg toka našega Dunava neposredno nakon njegovog ulaska u našu državu i dopire sve do ušća Drave, obuhvatajući veliko poplavno područje sa čitavom mrežom stalnih stajaćih i tekućih voda, pri čemu najveće ribolovno značenje ima Kopački rit u trouglu između Dunava i Drave kod njenoga ušća. U srcu toga rita nalazi se Kopačko jezero.

Kada nastupi visoki vodostaj Dunava, čitavo to područje pretvori se u jedno ogromno jezero, koje daje utisak veličine mora. Povlačenjem poplavne vode ono predstavlja razgranatu mrežu raznih mrtvih i živih rukava, kanala, fokova, manjih i većih jezera ili bara sa glavnim tokom Dunava i Drave kao svojom centralnom žilom kucavicom.

Svoj specifični položaj u ribarskoj privredi na-

šeg podunavskog bazena ovo ribolovno područje ne bazira isključivo na proizvodnoj sposobnosti, koja se ogleda u rezultatima rada preduzeća »Dunav«, nego njegova važnost jest mnogo šire prirode. Ona se ogleda indirektno u ulozi koje ima ovo ribolovno područje u pogledu razmnažanja riba. Usljed vanredno povoljnih uslova koje pruža ovo poplavno područje mrijestjenju riba i uzgoju ribljeg podmlatka, ono predstavlja u neku ruku prirodni rasadnik svih glavnih vrsta riba. Prema tome proizvodnja ovog ribolovnog područja iskazuje se jednim velikim dijelom u ulovu drugih državnih ribarskih preduzeća i zadržanih organizacija otvorenih voda dunavsko-dravskog bazena. Ovakva uloga daje ovom ribolovnom području naročito značenje, jer se na taj način njegova važnost ne može mjeriti prema visini proizvodnje, koja se iskazuje u ribolovu preduzeća »Dunav«, nego jednim mnogo širim općedržavnim mjerilom.

Analizirajući sadašnje stanje proizvodnje, samo se po sebi nameće pitanje, da li je ona odraz realnih postojećih mogućnosti ili postoje perspektive za veće unapređenje proizvodnje toga područja.

U vezi sa time prije svega moramo konstatovati činjenicu, da je godišnja proizvodnja riba na tom području podložna velikim kolebanjima u najtijesnijoj vezi sa visinom vodostaja Dunava. U godinama dugotrajnih poplava riblja produkcija raste i obratno. To se najbolje vidi u iskazanim godišnjim produkcijama, koje poslije rata variraju od 600—1100 tona godišnje. To variranje je još bolje uočljivo u dužem vremenskom periodu. Prema statističkim podacima ribarskog preduzeća »Dunav« u Apatinu vidi se, da je najveća produkcija zabilježena 1924. godine u količini od 1566 tona, a najmanja 1934. godine u količini od 363 tone.

Iz toga samo po sebi proizlazi zaključak, da težište problema unapređenja proizvodnje leži u otklanjanju te prirodne stihijnosti i ovladavanju tih elemenata u cilju ustaljivanja proizvodnje. Što to znači? Odgovor je jasan — treba zadržati vodostaj poplavnog terena na najnužnijoj visini i time održati vodu na određenoj površini. To se može postići izgradnjom stanovitog broja brana na fokovima i kanalima koji svojim koritima pune i prazne poplavno područje i s time zadržati poplavnu vodu na određenoj koti.

Tek nakon toga imamo pred sobom jasno određenu eksploatacionu površinu — mrežu stajućih voda određenog karaktera i kvaliteta, na kojima se mogu primijeniti sve potrebne ribogostvene i ribarsko-tehničke mjere u cilju što veće proizvodnje riba.

Čitaoci će vjerojatno, shvaćajući važnost tog ribarskog područja, odmah postaviti pitanje: Zašto se to već nije sprovelo ili zašto se bar već nije započelo sa tim važnim radovima?

Pitanje logično, ali u odgovoru se odmah mora naglasiti, da razlozi takove situacije leže na objektivnim činiocima. Ribarstvo je, naime, po ovom pitanju došlo u koliziju sa hidromelioracionim planovima. Postoji projekt izrađen od strane Hidroprojekta u Zagrebu, kojim se predviđa pored ostalog i isušenje Kopačkog rita, s čime bi ribarstvo »Belja« bilo skoro posve paralizirano. Taj projekt izrađen je jednostrano, jer nije osnovan na prethodno svestrano provedenoj stručnoj analizi, koja bi dala tačne podatke s jedne strane o koristi koja bi se dobila izvođenjem radova predviđenih u spomenutom projektu, a s druge strane o šteti koja bi nastala otkidanjem ribolovnog područja »Belja« za ribarstvo ne samo Belja, nego čitavog jednog područja Dunava i Drave. Isto tako ta bi analiza morala pružiti podatke o šteti, koju bi pretrpilo šumarstvo i lovstvo, koje ima tu jedno od najvažnijih i najvećih lovišta u našoj državi.

Ukratko rečeno, tome projektu manjkaju podaci o ekonomskoj koristi izvođenja zamišljenih hidromelioracionih radova, gledajući sve privredne grane toga područja u cjelini, a ne samo poljoprivredu.

Ribarstvo je krvno zainteresovano, da se veći dio terena ribolovnog područja »Belja« ne otkine od njega, jer ono predstavlja još jedinu veću oazu za prirodno rasplodivanje riba u našem Podunavlju. Ono to ne traži iz nekih idealističkih motiva, nego iz razloga što ekonomsku osnovanost takovih zahtjeva može svestrano dokazati čistom računicom. Sa već pokrenutim pitanjem revizije postojećeg projekta melioracija »Belja«, nadamo se da će se ono riješiti pozitivno za ribarstvo i da će se novim hidromelioracionim projektom prihvatiti varijanta koju predlaže preduzeće »Dunav« i time ribarstvo »Belja« ući u novu fazu razvitka.

II.

REZULTATI RADA PREDUZEĆA ZA RIBOLOV I PRERADU RIBA »DUNAV«

Samo poslovanje preduzeća odvija se veoma uspješno, tako da ono spada među najbolja naša ribarska preduzeća, kako po uspjehu koji postiže u proizvodnji, tako i po vanredno dobro provedenoj organizaciji poslovanja na terenu. Budući da su se u našoj štampi već donosili prikazi o proizvodnji i uopće o efektu rada ovog preduzeća, to ćemo se u ovom članku osvrnuti na postignute uspjehe u 1951. godini.

Ulov riba:

Ukupan ulov riba iznosio je 1.042 tone, a izraženo u vrijednosti postignuto je za tu ribu 50,833.506 Din.

Prerađevine slatkovodnih proizvoda

U toku 1951. godine ovo se preduzeće intenzivno počelo baviti prerađivanjem ribe i drugih

proizvoda. Od prerađevina ono je proizvodilo: slanu ribu, riblju pastetu, riblju marinadu, riblje brašno, riblje ulje, ljuštore od školjaka, brašno od vodenog oraška i dr. — Ukupna proizvodnja tih prerađevina iznosila je 450 tona, a polučena vrijednost od 39,609.193 dinara.

Sporedne djelatnosti preduzeća

Brodarstvo — Preduzeće »Dunav« imade organiziranu službu riječnog transporta prvenstveno za potrebe svih preduzeća drž. polj. dobra »Belje«. Prema mogućnostima ono preuzima i transporte drugih preduzeća, da bi svoj prevozni park maksimalno iskoristilo. Zahvaljujući tome, od tih usluga postignuta je suma u iznosu od 6,408.328 dinara.

Brodogradilište — Ovo brodogradilište izrađuje sve plovne objekte za potrebe samog preduzeća, zatim za brodarstvo, a prema raspoloživim mogućnostima i za ostale interesente. Među ostalim ove godine je ono izradilo veći broj plovnih objekata za Ministarstvo saobraćaja FNRJ.

Kako vidimo pored osnovnog svog zadatka — proizvodnje riba, ovo preduzeće razvilo je svestrano svoju aktivnost. Uspjesi toga rada su vidljivi na temelju nekoliko osnovnih podataka iz privredno računskog sektora:

Ostvareno sniženje pune cijene koštanja prema pojedinim granama djelatnosti toga preduzeća iznosilo je:

Ribolov	7,477.136 dinara
Riblje prerađevine	134.008 „
Brodarstvo	1,209.890 „
Brodotesačka radionica	879.930 „
Ukupno	9,700.964 dinara

Čisti prihod ostvaren u 1951. god. iznosio je: 45,159.438 dinara.

Radna snaga i platni fond

Od radne snage preduzeće »Dunav« uposlilo je u toku 1951. godine prosječno 272 radnika i službenika. Prema proizvodnom planu preduzeća za 1951. god. platni fond radnika sa I. i II. razlikom bio je planiran na 20,5% od ukupne vrijednosti ostvarene proizvodnje, a platni fond službenika sa I. i II. razlikom na svega 1,49% od ukupne vrijednosti ostvarene proizvodnje.

Ostvarena prosječna mjesečna zarada po jednom radniku (neto primanja) iznosila je 6.940 dinara.

Obrazlažući razloge odličnih uspjeha, koje je postiglo ovo preduzeće, direktor drug Borisavljević navodi pored bogatstva ribolovnog područja koje iskorištava to preduzeće i povoljnog vodostaja u 1951. g., slijedeće:

»Namesto ranijeg napoličarskog sistema plaćanja ribara, koji je vodio poreklo još iz feudalnog doba, preduzeće je, na osnovu stečenih iskustava, a u okviru opštih propisa o plaćanju radnog osoblja

u privredi, još 1948. god. uvelo poseban sistem plaćanja svojih ribara. Po tom sistemu zarada ribara sastoji se iz stalnog i promenljivog dela plate, stalnog koji je zagarantiran i promenljivog koji počinje teći srazmerno ulovu, tek pošto je ribar vrednošću svoga ulova pokrio iznos stalne plate. Promenljivi dio plate obračunava se kolektivno po radnim grupama, tako da je svaki ribar uzajamno zainteresovan za rad svakog ribara svoje radne grupe. Na taj način isključena je štetna surevnjivost u poslu, jer stariji ribari ne samo da nemaju više razloge da svoje znanje i iskustvo kriju od mladih ribara, nego im je u neposrednom interesu da ih osposobljavaju u poslu. Ribarskim brigadrima, koji rukovode sa više takvih radnih grupa, na ime promenljive plate pripada prosečan iznos promenljive plate jednog ribara sa njegovog radnog područja. Na taj način brigadir je direktno zainteresovan za uspeh u radu svakog ribara njegove brigade, jer ukoliko mu koja ribarska grupa njegove brigade podbaci u radu, u toliko u tom mesecu njegov promenljivi deo plate automatski pada ispod iznosa promenljive plate jednog ribara grupe koja je uspešno radila. Ta uska povezanost interesa između ribara međusobno i njihovih neposrednih stručnih rukovodilaca s jedne strane i njihovih kolektivnih interesa sa interesima preduzeća s druge strane daje vanredno dobre rezultate, ne samo u jednoj povoljnoj ribolovnoj godini, kao što je bila 1951., nego i u nepovoljnim kao što je, na pr., bila 1950. koju smo takođe zaključili sa znatnim čistim prihodima. Ovim sistemom plaćanja ribara, koji je u primeni posve jednostavan, ovo preduzeće je u nekoliko bilo preteča našeg novog platnog sistema.»

Veliki uspjeh u rezultatima poslovanja preduzeća ogleda se u postignutom sniženju pune cijene koštanja svježe ribe. Cifra od 7,477.136 dinara predstavlja sumu, sa kojom se mogu pohvaliti samo vrlo rijetka preduzeća sličnog, a vjerovatno i mnogo većeg obima poslovanja. Tu se direktno ogleda sva uspješnost rukovođenja, dobre organizacije rada i što je najvažnije angažovanja cijelog radnog kolektiva.

Rukovodstvo preduzeća je analizirajući zarade pojedinih radnih grupa ribara uočilo izvjesne anomalije, koje su proizlazile iz velike raznolikosti pojedinih ribolovnih terena i pojedinih razdoblja godine, očitujući se u čestim velikim rezultatima ulova koji nisu bili samo plod osobitih zalaganja pojedine grupe ribara, nego su proizlazili iz specijalnih pogodnosti, koje je pružala priroda. To je još očitije došlo do izražaja prošle godine, kada je bio dobar lovostaj.

Uočivši tu situaciju i proučivši je izblize nađeno je najbolje rješenje. Radnički savjet toga preduzeća donio je odluku, da upravni odbor svakog mjeseca ocjeni pod kakvim je uslovima koja ribarska grupa radila u tom mjesecu i prema tome donosi odluku o visini obračunskih ci-

jena za svaki ribarski sektor u okviru planiranih proizvodnih troškova. Rezultat toga bilo je pomenuto sniženje pune cijene koštanja na ulovu ribe.

Ovako solidna organizacija poslovanja proču- la se je i izvan djelokruga ovog preduzeća, te ona daje primjer drugim ribarskim preduzećima i mladim stručnjacima, koji ovamo često navra- ćaju, da bi se поближе upoznali sa radom toga preduzeća.

Ovaj kratki prikaz rezultata poslovanja pre- duzeća »Dunav« u Apatinu bio bi krnji, ako se ne bi istakla velika zasluga direktora druga Mio- draga Borisavljevića, koji je na čelu toga predu-

zeća od oslobođenja — dakle punih sedam godi- na. Drug Borisavljević predstavlja lik čovjeka, koji se neumorno svim svojim snagama zalaže na radu, koji se ne obazire na svoje radno vrijeme, nego daje cijeloga sebe, sve svoje sposobnosti, za napredak preduzeća koje mu je povjereno.

Rezultati toga rada su opipljivi. Oni predsta- vljaju pozitivan obol ne samo neposredno za raz- vitak našeg najvećeg ribarskog preduzeća, nego samim tim za napredak našeg ribarstva uopće. Zato će ime druga Borisavljevića ostati upisano u historiji razvitka našeg slatkovodnog ribarstva i davati primjer budućim generacijama.

I. B.

USPJESI SLATKOVODNOG RIBARSTVA NR CRNE GORE U 1951. GODINI

Jedan od najvažnijih objekata slatkovodnog ribarstva Crne Gore jeste Skadarsko jezero. Ogromno bogatstvo koje je u njemu skoncentri- sano ne da se na prvi pogled tako lako uočiti. Ne nalazi se lako boljih ribolova, nego što ih

je ovo zaista jedan ogroman doprinos nacional- nom dohotku ove Republike.

Jezero eksploatiše jedno preduzeće za ulov i 4 ribarske radne zadruge. Naročito dobre rezul- tate u toku prošle godine postiglo je novoformi-

Grič je izvučen

ima Skadarsko jezero. Zar to nije trijumf kada se samo pomoću jedne povlačne mreže odjednom ulovi po deset vagona ribe! Jednom prilikom se uhvatilo čak četrnajest vagona!!!

U toku prošle godine na Skadarskom jezeru, službena statistika zabilježila je ulov od 1,026.033 kg. ribe. Ako ovoj sumi dodamo, da je bar ulovljeno još 15—20% što nije registrovano od strane privatnog sektora, sa pravom možemo reći da

rano preduzeće za ulov ribe koje je samo u toku dva mjeseca uspelo da uhvati blizu 20 vagona ribe. Državni sektor ulovio je u toku prošle go- dine 288.362 kg., dok je zadružni sektor ulovio 385.529 kg. Ostali ulov dolazi na mnogobrojne ribare koji se povremeno i sezonski bave ribolo- vom.

Najviše je izlovljeno ukljeve (preko 50 vagona), zatim dolazi šaran (22 vagona), skobalj-podust,